

การศึกษาคำเลียนเสียงในนวนิยายจีนเรื่อง *Xiao Bao Zhuang*
กับกลวิธีการแปลในฉบับแปลไทย

The study of onomatopoeia in the Chinese novel 'Xiao Bao Zhuang' and
the translation methods used in the Thai version.

ธัญนันท์ นิธิมนีรัตน์* ศศรัักษ์ เพชรเชิดชู **

Thanyanan Nithimaneerusthana* Sasarux Petcherdchoo**

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ แขนงวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

Master of Arts Program Foreign language, Field of study: Chinese, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.

Program in Chinese, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, sasarux.p@chula.ac.th **

Received February 01, 2025 Revise March 25, 2025 Accepted April, 04, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องคำเลียนเสียงที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* และกลวิธีการแปลในฉบับแปลภาษาไทยเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า* ผลการวิจัยพบว่าสามารถแบ่งประเภทของคำเลียนเสียงออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ คำเลียนเสียงจากธรรมชาติ คำเลียนเสียงจากมนุษย์ คำเลียนเสียงจากสัตว์ และคำเลียนเสียงจากวัตถุ และจากการศึกษาวิธีการแปลพบว่า การแปลคำเลียนเสียงในนวนิยายฉบับแปลไทยเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า* ปรากฏการใช้กลวิธีการแปลด้วยกัน 3 วิธี ได้แก่ การแปลโดยใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทาง (Cultural equivalent) การแปลแบบถอดเสียง (Transference) และการแปลแบบใช้คำใหม่ (Label translation)

คำสำคัญ คำเลียนเสียง, กลวิธีการแปล, เสี้ยวเป่าจวง, หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า

Abstract

This article aims to study the onomatopoeia appearing in the Chinese novel 'Xiao Bao Zhuang' and the translation methods used in the Thai version, 'Muban Lek Trakun Pao'. The study also analyzes the types of onomatopoeia. The research found that onomatopoeia can be categorized into four types: natural sounds, human sounds, animal sounds, and object sounds. It was found that the translation of onomatopoeia in the Thai version, 'Muban Lek Trakun Pao', primarily used three methods: cultural equivalent, transference and label translation.

Keywords: Onomatopoeia, Translation strategies, Xiao Bao Zhuang, Muban Lek Trakun Pao

บทนำ

ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ลักษณะการพูด การใช้คำเลียนเสียงและการใช้สำนวนของแต่ละวัฒนธรรมจึงมีความแตกต่างกัน คำเลียนเสียงจึงจัดเป็นคำศัพท์วัฒนธรรมทางภาษารูปแบบหนึ่ง แต่ละภาษา

จะมีการถ่ายทอดคำเลียนเสียงของคน สัตว์และสิ่งของที่เหมือนและแตกต่างกันตามวัฒนธรรมของตน บางครั้งสิ่งของเดียวกันอาจให้เสียงที่เหมือนกัน โกล้เคียงกัน หรือแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการออกเสียงและการใช้ภาษาของแต่ละภาษานั้น สุพรรณิ ปันมณี (2552, หน้า 298) กล่าวว่า

“เมื่อต้องแปลสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาแปล งานของผู้แปลก็ย่อมลำบากขึ้นไปอีก เนื่องจากผู้แปลไม่เพียงแต่จะต้องหาวิธีการที่เหมาะสม ที่จะกล่าวอ้างอิงถึงสิ่งที่เป็นที่รู้จักของผู้อ่านในภาษาแปลแล้ว ผู้แปลยังจะต้องหาวิธีการบอกเล่าถึงสิ่งที่เป็นของใหม่สำหรับผู้อ่านในภาษานั้น ๆ อีกด้วย”

ดังนั้นในการแปลคำเลียนเสียงในนวนิยายจึงเป็นเรื่องที่ผู้แปลจำเป็นต้องให้ความสำคัญไม่แพ้การแปลคำประเภทอื่น เมื่อผู้แปลต้องถ่ายทอดสารจากวัฒนธรรมต้นทางไปสู่ผู้อ่านที่มีวัฒนธรรมปลายทางที่ไม่เหมือนกัน ผู้แปลจึงต้องหาคำศัพท์วัฒนธรรมปลายทางมาเทียบเคียง หรือต้องหาวิธีในการอธิบายเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องคำเลียนเสียงในนวนิยายจีนเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* กับกลวิธีการแปลในฉบับแปลภาษาไทยเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า*

นวนิยายเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* นี้แต่งโดย Wang Anyi (王安忆 หวัง อันอี้) ซึ่งเป็นนักเขียนหญิงที่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงทางด้านวรรณกรรมร่วมสมัย มีคุณค่าทั้งในด้านของสังคมและวัฒนธรรม ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2545 และได้รับการแปลเป็นภาษาไทยในชื่อเรื่องว่า *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า* ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของคำเลียนเสียงในนวนิยายจีนเรื่อง *Xiao Bao Zhuang*
2. เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำเลียนเสียงในนวนิยายจีนเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* เป็นภาษาไทยในฉบับแปลไทยเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า*

ขอบเขตของงานวิจัย

ในการศึกษาการถ่ายทอดคำเลียนเสียงจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาจากนวนิยายจีนเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* (小鲍庄 เลี้ยวเป้าจวง) ประพันธ์โดย Wang Anyi และฉบับแปลภาษาไทยเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า* ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำเลียนเสียงและกลวิธีการแปล
2. รวบรวมคำเลียนเสียงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* และคำเลียนเสียงที่ใช้แปลในนวนิยายเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า*
3. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในบทความนี้จะถอดเสียงภาษาจีนโดยใช้การถอดเสียงตามระบบสัทอักษรพินอิน (汉语拼音 Hànyǔ Pīnyīn) ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้โดยทั่วไป และใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และถอดเสียงภาษาไทยตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี (ราชบัณฑิตยสถาน 2550, หน้า 1-10)

2. เครื่องหมายลิขสิทธิ์ที่ปรากฏในหลังตัวอย่างภาษาจีน ตัวเลขที่หนึ่งหมายถึงบท ตัวเลขที่สองหมายถึงเลขหน้า ตัวอย่างเช่น (小鲍庄: 2, 006) หมายถึง ตัวอย่างนี้ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* บทที่ 2 หน้า 6
3. เครื่องหมายลิขสิทธิ์ที่ปรากฏในหลังตัวอย่างภาษาไทย ตัวเลขที่หนึ่งหมายถึงบท ตัวเลขที่สองหมายถึงเลขหน้า ตัวอย่างเช่น (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 19, 107) หมายถึง ตัวอย่างนี้ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า* บทที่ 19 หน้า 107

ทบทวนวรรณกรรม

การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของการเสนอความหมาย การแปลจึงสัมพันธ์กับภาษาในแง่ของการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ เพื่อถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้อง การแปลคำเลียนเสียงเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละภาษา ดังที่วรรณา แสงอร่ามเรือง (2542) กล่าวว่า

“การแปลไม่ใช่การแปลงรหัสโดยผู้แปลทำหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนรหัสเท่านั้น เราไม่ได้แปลเนื้อความที่เรียงร้อยเป็นท่อน ๆ แต่เราแปลตัวบท เราจะต้องมองตัวบทเป็นภาพรวม เนื่องจากภาษาไม่ได้เกิดขึ้นมาลอย ๆ แต่เกิดจากสถานการณ์บางอย่างที่ทำให้ต้องมีการสื่อสาร มีกรอบของวัฒนธรรมมาเกี่ยวข้องด้วย”

จากการศึกษาพบว่าความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมส่งผลต่อการแปล ผู้แปลต้องวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของภาษาและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ ก่อนการลงมือแปล เพราะภาษาต้นทางมักมีวัฒนธรรมแฝงอยู่ (ศศรัักษ์ เพชรเชิดชู, 2555)

ในเรื่องของกลวิธีการแปลนี้ มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการแปลหลายท่านได้เสนอกลวิธีการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมไว้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะกลวิธีการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมที่ตามทฤษฎีของ Peter Newmark (1995) เป็นหลัก โดย Peter Newmark (1995, หน้า 81-93) ได้เสนอกลวิธีการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมไว้ 12 กลวิธี ดังต่อไปนี้

- 1) Transference หรือการแปลโดยการใช้วิธีการถอดเสียง
- 2) Cultural equivalent หรือการแปลโดยการใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทาง
- 3) Neutralisation หรือการแปลโดยการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายเป็นกลางหรือความหมายทั่วไป
- 4) Literal translation หรือการแปลโดยแปลตรงตัวตามภาษาต้นทาง
- 5) Label translation หรือการแปลโดยการใช้คำใหม่
- 6) Naturalisation หรือการแปลโดยการใช้คำในภาษาต้นทาง
- 7) Componential analysis in translation หรือการแปลโดยการเทียบเคียงวัฒนธรรม
- 8) Deletion หรือการแปลโดยการละคำ
- 9) Couplet หรือการแปลโดยการใช้หลายกลวิธี
- 10) Accepted translation หรือการแปลโดยการใช้คำศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับจากวัฒนธรรมปลายทาง
- 11) Paraphrase, notes, addition, glosses หรือการแปลโดยใช้วิธีการอธิบาย
- 12) Classifier หรือการแปลแบบจำแนกประเภท

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคำเลียนเสียงที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* และฉบับแปล *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า* ปรากฏคำเลียนเสียงทั้งหมดจำนวน 32 คำ ได้ผลวิจัยดังนี้

1. ประเภทของคำเลียนเสียง

คำเลียนเสียงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* จำนวน 32 คำ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1 คำเลียนเสียงจากธรรมชาติ

คำเลียนเสียงจากธรรมชาติ หมายถึง เสียงที่เกิดจากธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ เช่น เสียงต้นไม้ เสียงหญ้า เสียงลม เสียงฟ้าร้อง เสียงฝน เสียงน้ำทะเล เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : 风吹进窗洞，窗洞里的草“滋滋啦啦”轻响了一下。(小鲍庄: 2, 007)

ฉบับแปล : ลมพัดเข้าทางช่องหน้าต่าง หญ้าที่อุดอยู่ในนั้นเกิดเสียงแกรก ๆ ครู่หนึ่ง (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 2, 31)

ตัวอย่างที่ 1 滋滋啦啦 (zīlālā) เป็นเสียงของหญ้าที่อุดอยู่ในช่องหน้าต่างยามถูกลมพัด ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง แกรก ๆ

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : 风吹过大沟边的小树林子，树林子沙啦啦的响。(小鲍庄: 29, 070)

ฉบับแปล : ลมพัดในป่าเล็ก ๆ อีกฟากของหนองน้ำ พัดใบไม้เสียงดังซู่ ๆ (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 25, 163)

ตัวอย่างที่ 2 沙啦啦 (shālālā) เป็นเสียงลมพัดใบไม้ริมหนองน้ำ ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง ซู่ ๆ

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : 路边一只小虫“吱吱”地唱，秫秫刷刷地在拔节儿。(小鲍庄: 7, 020)

ฉบับแปล : ข้างถนนมีเสียงแมลง “วี้ วี้” เสียงต้นข้าวฟ่างดัง “ซู่ ซู่” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 7, 48)

ตัวอย่างที่ 3 刷刷 (shuāshuā) เป็นเสียงต้นข้าวฟ่าง ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง ซู่ ซู่

1.2 คำเลียนเสียงจากมนุษย์

คำเลียนเสียงจากมนุษย์ หมายถึง เสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือเกิดขึ้นจากมนุษย์ทั้งหมด เช่น เสียงร้องไห้ เสียงหัวเราะ เสียงตะโกน เสียงท้อร้อง เสียงตีดนิ้ว เสียงปรบมือ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : 屋里传来呱呱的哭声，他老三家里的推门出来，嚷了一声：“是个小子！”(小鲍庄: 1, 003)

ฉบับแปล : ในห้องมีเสียงเด็กร้องแ้ว ๆ เมียของน้องชายคนที่สามของเขาผลักประตูออกมา ตะโกนเสียงดัง “ผู้ชาย!” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 1, 12)

ตัวอย่างที่ 4 呱呱 (gūgū) เป็นเสียงร้องของเด็กทารก ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง แ้ว ๆ

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ : 鲍彦山嘿嘿一笑：“没事，这娘们吃草都能变妈妈。”此地，把奶叫作了妈妈。(小鲍庄: 1, 004)

ฉบับแปล : เป้าเหียนซานหัวเราะหึ หึ

“ไม่เป็นไร ผู้หญิงพวกนี้กินหญ้าก็มันมได้” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 1, 13)

ตัวอย่างที่ 5 嘿嘿 (hēihēi) เป็นเสียงหัวเราะของคน ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง หึ หึ

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ : 小翠扑哧笑了：“娘肚子里生出来的呗！我当你知道什么哩。在学校里就学了这个？躲滑罢了。”(小鲍庄: 14, 032)

ฉบับแปล : เสี่ยวชุยจื่อหัวเราะก๊าก “ก็ออกมาจากท้องแม่นะสิ ข้านี้กว่าแจะรู้อะไร ในโรงเรียนเรียนกันแค่นี้หรือ” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 14, 82)

ตัวอย่างที่ 6 扑哧 (pūchī) เป็นเสียงหัวเราะของคน ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง ก๊าก

1.3 คำเลียนเสียงจากสัตว์

คำเลียนเสียงจากสัตว์ หมายถึง เสียงที่สัตว์สร้างขึ้น หรือเสียงที่เกิดจากสัตว์ทั้งหมด เช่น เสียงร้อง เสียงคำราม เสียงเท้า เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ : “没什么动机，杀红了眼。打完仗下来，看到狗，我都要踢一脚，踢得它汪汪的。我平日里杀只鸡都下不了手，你大知道我。”(小鲍庄: 3, 009)

ฉบับแปล : “ไม่มีเหตุจูงใจอะไรหรอก บ้าระห่ำยิงไปหมด จนกระทั่งรบเสร็จเห็นหมาข้ายังเตะจนมันร้องเอ็ง ๆ ไปเลย เวลาปกติให้ฆ่าไก่ข้ายังทำไม่ลงเลย พ่อเอ็งรู้จักข้าดี” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 3, 24)

ตัวอย่างที่ 7 汪汪 (wāngwāng) เป็นเสียงร้องของสุนัข ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง เอ็ง ๆ

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ : 有人进了馆子，传出划拳声。猪，哼着。广播里在播放一支快活的曲子。(小鲍庄: 12, 031)

ฉบับแปล : มีคนเข้าไปในร้านอาหาร ภายในร้านมีเสียงพวกขี้เมาเล่นเกมนับนิ้วลอดออกมา เสียงหมูร้องอืด อืด เสียงเพลงจากวิทยุสนุกสนานเปลิดเพลิน (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 12, 75)

ตัวอย่างที่ 8 哼 (hēng) เป็นเสียงร้องของหมู ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง อืด อืด

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ : 路边一只小虫吱吱地唱，秫秫刷刷地在拔节儿。(小鲍庄: 7, 020)

ฉบับแปล : ข้างถนนมีเสียงแมลง “วี้วี้” เสียงต้นข้าวฟ่างดัง “ชีชี” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 7, 48)

ตัวอย่างที่ 9 吱吱 (zhīzhī) เป็นเสียงของแมลง ในฉบับแปลไทยแปลโดยการใช้เสียง วี วี
1.4 คำเลียนเสียงจากวัตถุ

คำเลียนเสียงจากวัตถุ หมายถึง เสียงที่เกิดจากวัตถุสิ่งของ เช่น เสียงเครื่องดนตรี เสียงเสียง
ยานพาหนะ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ : 他倚着门站着，好象听见一阵货郎鼓的响：“叮咚、叮咚、叮咚、叮咚！”展目望望，前边村道上，走着一个挑货郎挑的老头。(小鲍庄: 37, 096)

ฉบับแปล : เขายืนพิงประตูอยู่ เหมือนกับได้ยินเสียงกลองปองแป่ง “ปองแป่ง ๆ ๆ ๆ” อยู่
พักหนึ่ง มองออกไปไกล ๆ ตามทางที่ผ่านหน้าหมู่บ้าน เห็นพ่อค้าหาบเร่แก่ ๆ กำลังหาบของเดินผ่าน
มา (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 37, 219)

ตัวอย่างที่ 10 叮咚 (dingdōng) เป็นคำเลียนเสียงกลองปองแป่ง ในฉบับแปลไทยแปลโดย
การใช้เสียง ปองแป่ง

ตัวอย่างที่ 11

ต้นฉบับ : 一把坠子吱吱嘎嘎地拉着过门。(小鲍庄: 4, 012)

ฉบับแปล : มีเสียงซอจู้จื้อ เป็นบทขับร้องละครสลับนากดังอี้ ๆ อ้อ ๆ (หมู่บ้านเล็กตระกูล
เป้า, 4, 31)

ตัวอย่างที่ 11 吱吱嘎嘎 (zhīzhīgāgā) เป็นคำเลียนเสียงซอจู้จื้อ ในฉบับแปลไทยแปล
โดยการใช้เสียง อี้ ๆ อ้อ ๆ

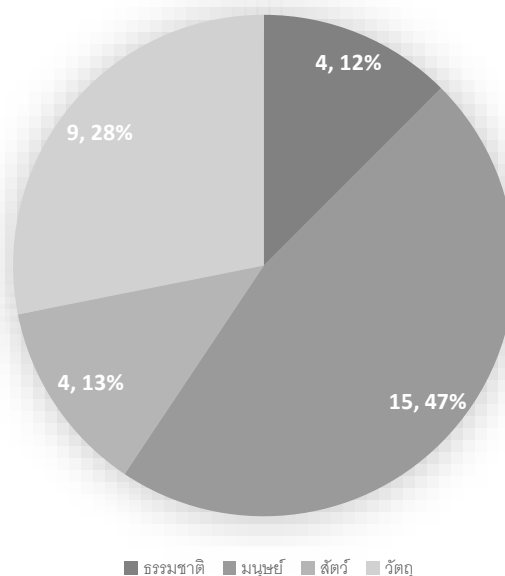
ตัวอย่างที่ 12

ต้นฉบับ : 车轱辘“吱咕吱咕”转着。(小鲍庄: 7, 020)

ฉบับแปล : ล้อรถหมุนดัง “เอี้ยดอ้าด เอี้ยดอ้าด” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 7, 48)

ตัวอย่างที่ 12 吱咕 (zīgū) เป็นเสียงของล้อรถ ในฉบับแปลไทยแปลโดยการใช้เสียง เอี้ยด
อ้าด

สรุปได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงจำนวนในแต่ละประเภทของคำเลียนเสียงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *Xiao Bao Zhuang*

จากแผนภูมิข้างต้นพบคำเลียนเสียงจากธรรมชาติ จำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 12 คำเลียนเสียงจากมนุษย์ จำนวน 15 คำ คิดเป็นร้อยละ 47 คำเลียนเสียงจากสัตว์ จำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 13 และคำเลียนเสียงจากวัตถุ จำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 28

2. กลวิธีการแปลคำเลียนเสียง

จากการศึกษาวิธีการแปลตามทฤษฎีกลวิธีการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมของ New Mark (1995) ทั้งหมด 12 รูปแบบ พบว่าการแปลคำเลียนเสียงในนวนิยายฉบับแปลไทยเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า* ปรากฏการใช้ กลวิธีการแปลเพียง 3 รูปแบบ ได้แก่ การแปลโดยใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทาง (Cultural equivalent) การแปลแบบถอดเสียง (Transference) และการแปลแบบใช้คำใหม่ (Label translation)

2.1 การแปลโดยใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทาง

การแปลโดยใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทาง (Cultural equivalent) เป็นกระบวนการแปลโดยใช้คำจากวัฒนธรรมปลายทางมาแปลเทียบเคียง แปลเป็นคำที่มีอยู่ในภาษาไทย เพื่อให้ผู้อ่านที่ไม่ทราบถึงวัฒนธรรมจีนสามารถจินตนาการถึงสิ่งนั้น ๆ ได้ โดยการเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมไทย มีทั้งหมด 23 ตัวอย่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

ต้นฉบับ : 东头一座小草屋里，传出鲍五爷哼哼唧唧的哭声，挤了一屋老娘们，唏唏嘘溜地抹眼泪甩鼻子。(小鲍庄: 1, 004)

ฉบับแปล : ทางทิศตะวันออก ภายในกระท่อมมุง ปู่เป่าคนที่หาร้องไห้ ฮือ ๆ เสียงดังออกมา พวกยายแก่เบียดกันอยู่ในกระท่อม เช็ดน้ำตาบ่อย ๆ สิ่งซึ่มก (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า, 1, 13)

ตัวอย่างที่ 13 唧唧 (jī jī) เป็นเสียงร้องไห้ในฉบับแปลไทยแปลโดยการใช้เสียง ฮือ ๆ เป็นการแปลโดยการใช้คำที่คนไทยมักใช้และคุ้นชิน เช่น เขาร้องไห้เสียงดังฮือ ๆ เป็นต้น คำว่า “ฮือ ๆ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า ว. เสียงอย่างเสียงครางของเด็กเมื่อร้องไห้นาน ๆ หรือเสียงครางเมื่อมีอาการไข้หรือหนาวเย็น

ตัวอย่างที่ 14

ต้นฉบับ : 好象有着极严重的气管炎，坐在那里不说话，也听到他喉咙里 咕噜咕噜 的响。(小鲍庄: 38, 098)

ฉบับแปล : ดูเหมือนว่าเขาจะเป็นโรคหลอดลมอักเสบอย่างรุนแรง เพราะมีเสียง ครอก ๆ ดังออกมาจากลำคอแม้แต่เวลาที่เขาไม่ได้พูดอะไร (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า, 38, 224)

ตัวอย่างที่ 14 咕噜咕噜 (gūlūgūlū) เป็นเสียงลมในลำคอ ในฉบับแปลไทยแปลโดยการใช้เสียง ครอก ๆ คำว่า “ครอก” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า ว. เสียงดังเช่นนั้นอย่างเสียงกรนของคนที่หลับ

ตัวอย่างที่ 15

ต้นฉบับ : 小翠子只觉得头脑子“轰”的一声，炸了似的。她定定神。(小鲍庄 : 18, 041)

ฉบับแปล : เสี่ยวซูยจื้อรู้สึกรู้สึกว่าในหัวมีเสียงดังโพละ เธอพยายามสงบจิตสงบใจลง (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 18, 102)

ตัวอย่างที่ 15 轰 (hōng) เป็นเสียงที่ดังอยู่ในหัว ในฉบับแปลไทยแปลโดยการใช้เสียง โพละ คำว่า “โพละ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า ว. เสียงอย่างเสียงทุบหม้อดินแตกเป็นต้น

2.2 การแปลแบบถอดเสียง

การแปลแบบถอดเสียง (Transference) เป็นกระบวนการถอดเสียงจากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทาง ซึ่งในฉบับแปลไทยจะถอดเสียงจากพยัญชนะและสระของสัทอักษรรากภาษาจีนเป็นหลัก มีทั้งหมด 5 ตัวอย่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 16

ต้นฉบับ : 小叫驴得得地围着磨盘转，小翠子轻轻吆喝着：“呼，呼。” (小鲍庄: 5, 015)

ฉบับแปล : ลาตัวผู้เดินเสียงดังก๊อก ๆ ไปรอบ ๆ โม่ เสี่ยวซูยจื้อส่งเสียงร้องเบา ๆ ร้องไล่ลา “ฮูฮู” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 5, 37)

ตัวอย่างที่ 16 呼 (hū) เป็นการแปลตามสัทอักษรรากภาษาจีน ซึ่งอ่านเป็นภาษาไทยว่า ฮู ในฉบับแปลไทยแปลโดยการใช้เสียง ฮู เช่นกัน

ตัวอย่างที่ 17

ต้นฉบับ : “哦。”他愣了。过了一会儿，慢慢地说：“二婶也是个苦命人啊！” (小鲍庄: 22, 052)

ฉบับแปล : “โอ” เขาหยุดไปครู่หนึ่งแล้วพูดขึ้นช้า ๆ “อาสะไ้สองก็เป็นคนโชคร้ายเหมือนกันนะ” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 22, 125)

ตัวอย่างที่ 17 哦 (ó) เป็นการแปลตามสัทอักษรรากภาษาจีน ซึ่งอ่านเป็นภาษาไทยว่า โอ ในฉบับแปลไทยแปลโดยการใช้เสียง โอ คำว่า “โอ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า อ. คำที่เปล่งออกมาแสดงอาการว่านึกอะไรขึ้นมาได้ หรือแสดงว่าสลดใจ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 18

ต้นฉบับ : 推磨的娘们尖起嗓子吆喝驴；面，沙沙地从筛子上洒下箩。他听着总觉得心窝里暖烘烘的，不那么寂寥了。(小鲍庄: 5, 015)

ฉบับแปล : ผู้หญิงที่ไม่แบ่งส่งเสียงร้องแหลมไล่ลาให้เดินเร็ว ๆ เสียงแบ่งดังซ่า ๆ ในตะแกรงกรองแป้ง ตกลงไปในหลัวไม้ไผ่ (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 5, 36)

ตัวอย่างที่ 18 沙沙 (shāshā) เป็นการแปลตามสัทอักษรรากภาษาจีน ซึ่งอ่านเป็นภาษาไทยว่า ซาซา ในฉบับแปลไทยแปลโดยการใช้เสียง ซ่า ๆ คำว่า “ซ่า ๆ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า (๑) ว. อาการที่ปรากฏแก่ร่างกายเมื่อเวลาชนลูกหรือเป็นเหน็บเป็นต้น (๒) ว. เสียงดังอย่างเสียงน้ำแตกกระจาย

2.3 การแปลแบบใช้คำใหม่

การแปลแบบใช้คำใหม่ (Label translation) เป็นกระบวนการแปลโดยสร้างศัพท์คำใหม่เนื่องจากคำศัพท์จากภาษาต้นทางไม่สามารถหาคำในวัฒนธรรมปลายทางเทียบได้ มีทั้งหมด 4 ตัวอย่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 19

ต้นฉบับ : 磨房里人不断。小驴蹄子得得打着地；石磨轱辘地压着石盘。
(小鲍庄: 5, 015)

ฉบับแปล : ผู้คนเข้ามาที่โรงโม่แป้งไม่ขาดสาย เสียงฝีเท้าที่โม่แป้งกระทบพื้นดังก๊อก ๆ วงล้อโม่หินบดลงไปในลานหินเสียงดัง **กู่ลู่ ๆ** (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 5, 36)

ตัวอย่างที่ 19 轱辘 (lùlù) เป็นเสียงของล้อโม่แป้งที่บดลงบนลานหิน ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง กู่ลู่ ๆ ซึ่งคำว่า “กู่ลู่ ๆ” ไม่ปรากฏในพจนานุกรมและไม่ปรากฏการใช้ทั่วไปในภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 20

ต้นฉบับ : 路边一只小虫“吱吱”地唱，秫秫“刷刷”地在拔节儿。(小鲍庄: 7, 020)

ฉบับแปล : ข้างถนนมีเสียงแมลง “วี้วี้” เสียงต้นข้าวฟ่างดัง “ซี ซี” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 7, 48)

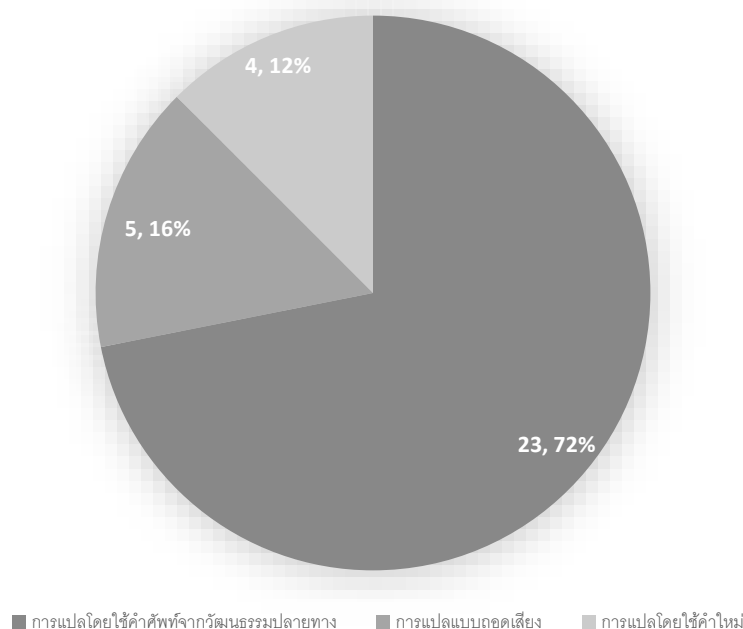
ตัวอย่างที่ 20 吱吱 (zhī zhī) เป็นเสียงของแมลง ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง วี้วี้ ซึ่งคำว่า “วี้วี้” ไม่ปรากฏในพจนานุกรมและไม่ปรากฏการใช้ทั่วไปในภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 21

ต้นฉบับ : 路边一只小虫“吱吱”地唱，秫秫“刷刷”地在拔节儿。(小鲍庄: 7, 020)

ฉบับแปล : ข้างถนนมีเสียงแมลง “วี้วี้” เสียงต้นข้าวฟ่างดัง “ซี ซี” (หมู่บ้านเล็กตระกูลเป้า, 7, 48)

ตัวอย่างที่ 21 刷刷 (shuāshuā) เป็นเสียงต้นข้าวฟ่าง ในฉบับแปลไทยแปลโดยใช้เสียง ซี ซี ซึ่งคำว่า “ซี ซี” ไม่ปรากฏในพจนานุกรมและไม่ปรากฏการใช้ทั่วไปในภาษาไทย
สรุปได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงจำนวนกลวิธีการแปลคำเลียนเสียงที่ปรากฏในนวนิยายฉบับแปลไทย หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า

จากแผนภูมิข้างต้นปรากฏกลวิธีการแปลคำเลียนเสียงโดยใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทาง จำนวน 23 คำ คิดเป็นร้อยละ 72 การแปลแบบถอดเสียง จำนวน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 16 และการแปลแบบใช้คำใหม่ จำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 12

จากการศึกษาคำเลียนเสียงในนวนิยายจีนเรื่อง *Xiao Bao Zhuang* กับกลวิธีการแปลในฉบับแปลไทย พบว่าคำศัพท์วัฒนธรรมเกี่ยวกับคำเลียนเสียงในนวนิยายฉบับแปลไทยเรื่อง *หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า* ใช้กลวิธีการแปลโดยใช้การแปลโดยใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทางมากที่สุดถึงร้อยละ 72 รองลงมาคือการแปลแบบถอดเสียง ร้อยละ 16 และการใช้แปลแบบใช้คำใหม่ ร้อยละ 12

การแปลคำเลียนเสียงโดยใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทางปรากฏมากที่สุด เนื่องจากการแปลโดยกลวิธีนี้สามารถทำให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจง่ายผ่านประสบการณ์และความคุ้นเคยของผู้อ่านเอง การแปลโดยใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทางยังสามารถช่วยให้ผู้อ่านจินตนาการและเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้ดี ดังนั้นผู้แปลส่วนใหญ่จะพยายามใช้การแปลแบบแปลตามคำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทางให้ได้มากที่สุด ส่วนการแปลแบบถอดเสียงนั้น ผู้แปลจะใช้ในกรณีที่เสียงของวัฒนธรรมต้นทางเพียงพอจะสื่อความในวัฒนธรรมปลายทางได้ เช่น ตัวอย่างที่ 16-18 อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมต่างกันก็ย่อมมีความแตกต่างกัน บางครั้งคำเทียบเคียงกันในภาษาปลายทางและการถอดเสียงก็ไม่สามารถสื่อความได้ จึงพบว่าการแปลแบบใช้คำใหม่ในกรณีที่ไม่สามารถใช้คำศัพท์จากวัฒนธรรมปลายทางหรือการแปลแบบถอดเสียงที่สื่อความเข้าใจในวัฒนธรรมปลายทางได้ ผู้แปลจึงต้องคิดคำใหม่โดยการเลียนเสียงของคน สัตว์หรือสิ่งของนั้น ๆ ด้วยภาษาปลายทางขึ้นใหม่

ข้อเสนอแนะ

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลวิธีการแปลคำเลียนเสียงจากนวนิยายจีนเพียงเรื่องเดียว ผู้วิจัยท่านอื่นอาจศึกษาต่อยอดการแปลคำเลียนเสียงจากนวนิยายจีนจากเรื่องอื่น เพื่อศึกษารูปแบบการแปลของนักแปลท่านอื่นได้ และอาจทำให้เห็นกลวิธีการแปลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). **หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี**. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมี
- วรรณา แสงอร่ามเรือง. (2542). **ทฤษฎีและหลักการแปล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2552). **การแปลขั้นสูง (พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัทธา เพชรเชิดชู. (2555). **การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หวัง อันอู๋. (2563). **หมู่บ้านเล็กตระกูลเป่า (สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, แปล)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นานมี.
- Newmark, P. (1995). **A textbook of translation**. New York: Prentice Hall.
- Wang Anyi. (2009). **小鲍庄 [Xiao Bao Zhuang]**. Foshan Haowen Colour Printing Limited Company.